

Tildeling av Ny Jords diplom

Varghiets pionerer

Det er i år 50-år siden de første bureiserne startet virksomheten på Selskapet Ny Jords bureisingsfelt, Elveng, i Bjugn kommune, Sør-Trøndelag. Selskapet Ny Jord hadde i forveien kjøpt inn arealer for bureising fra eiendommen Varghiet.

Bureiserne på feltet tok derfor initiativet til markering av denne milepel. Det ble valgt en jubileumskomite med Osvald Myran som formann.

Jubileet ble feiret med stor stas lørdag 3. august 1985. Programmet omfattet underholdning av forskjellig slag, orienteringer om pionerarbeidet under vanskelige forhold og en rikholdig utstilling

av gamle redskaper som ble brukt den første tiden. Det var enkle redskaper eller m.a.o. primitive «våpen» som sto til disposisjon i kampen for å gjøre de vanskelige myrrealene om til fruktbart jordbruksland.

En kunne både med selvsyn og fra orienteringene få et levende inntrykk av problemene som de første pionerene i bureisingen her hadde å kjempe seg gjennom.

Under feiringen ble Ny Jords diplom overrakt til følgende 9 bureisere, nevnt i alfabetisk rekkefølge:

Her er «slitets og arbeidets menn og kvinner» avbildet sammen med Thorstein Treholt, formann i Det norske jord- og myrselskap. Foran fra venstre: Oline Myran, Karen Pettersvik, Harald Nystrøm og Thorstein Treholt. Andre rekke fra venstre: Kristian Nordsæther, Ingvald Husby, Agnes Nordsæther, Magnhild Stavnes, Arne Stavnes, Sofie Hafell og Ole Hafell. Bak fra venstre: Oliver Myran, Reidar Rødsjø og Andrea Rødsjø. Foto: «Fosna-Folket».

Stubbebryting på bureisingsfeltet i Varghiet. Kvinnene måtte også ta tak i sveiva når de store «trolla» skulle opp av jorda.

1. Alberte Aune
2. Sofie og Ole Hafell
3. Oline og Oliver Myran
4. Oskar Nesset
5. Agnes og Kristian Nordsæther
6. Harald Nystrøm
7. Karen Petersvik
8. Andrea og Reidar Rødsjø
9. Magnhild og Arne Stavnes

Overrekkelsen av diplomene ble foretatt av fylkesmann Thorstein Treholt som er styreformann i Det norske jord- og myrselskap. I den forbindelse uttalte fylkesmann Thorstein Treholt bl.a. følgende:

«Jeg gratulerer med 50-års jubileet. For 50 år siden var Varghiskogene villmark. Nå er en del av villmarka forvandlet til velstelte gårdsbruk og gode hjem. Det ble 28 nye bruk. Alle disse brukene

er ikke i drift i dag. Men det er bureisingen som danner grunnlaget for bosettingen her. Initiativet som ble tatt for 50 år siden, resulterte i ei ny grend.

Styret i Det norske jord- og myrselskap har enstemmig vedtatt å støtte markeringen av initiativet som ble tatt til bureising i Varghiskogene i 1935, og vi hedrer de gjenlevende bureisere med Ny Jords diplom.

Det var vanskelige tider i landet for 50 år siden. Det var stor arbeidsledighet. I jordbruket var det avsetningsvanskeligheter, samtidig som mange sultet fordi de ikke hadde noe å kjøpe for. Jeg minner om at det på den tiden var tvangsinnblanding av smør i margarinen for å få avsatt smøret. Det var premie for å slå ihjel nyfødte smågiser for å begrense fleskeproduksjonen. Prisene var elendige. Mange steder under 10 øre literen for

melka og omkring 70 øre kiloet for fleisk og egg. Men jorda ble likevel redningen for mange.

For bureiserne var det et umenneskelig slik og elendig økonomi. På den tiden foregikk nydyrking og grøfting uten maskiner. Stubber og røtter ble fjernet med stubbebryter. Grøftingen foregikk med hand. Her måtte det bygges nye hus, både driftsbygning og våningshus.

Alle som blir hedret med Ny Jords diplom i dag har opplevet dette. De har opplevet slitet og fattigdommen. De kan virkelig trekke sammenligning mellom forholdene for 50 år siden og forholdene i dag. De kan sammenligne de økonomiske og sosiale forhold den gang og nå. Det var f.eks. ingen alderspensjon. Alderstrygden ble innført i 1936, og den var meget beskjedne, men likevel til hjelp og glede for mange.

I dag takker Det norske jord- og myrselskap for den innsatsen hver enkelt har

gjort. Det diplommet jeg har den glede og ære å overrekke er en æresbevisning, det er en hedersbevisning til slitets kvinner og menn.»

Anerkjennende ord, blomster og gaver ble bureiserne til del fra landbruksmyndighetene i fylket ved fylkeslandbrukssjef Peder Widding og fra Bjugn kommune ved ordfører Alf Nebb.

Som allerede nevnt var det ellers en rekke taler og orienteringer om forholdene den første tiden. Elveng forsamlingshus og godt vær skapte en vakker ramme om festlighetene.

I tillegg til denne markeringen av jubileet, arbeider komiteen med en beretning som skal utkomme i bokform.

De som tok opptakten til jubileet og til beretningen, fortjener også takk for sin innsats. Feiringen var en opplevelse og boken vil bli et dokument av historisk og kulturell verdi.

Brita og Gunnar Nygard, Høyanger

Ny Jords diplom er tildelt Brita og Gunnar Nygard for fremragende innsats ved bruksutbygging. Overrekkelsen fant sted den 4. september 1985 i familien Nygards vakre heim på garden Dyrdal, i Høyanger.

Formannen i Det norske jord- og myrselskaps styre, fylkesmann Thorstein Treholt som foretok overrekkelsen uttalte bl.a. følgende:

«Styret i Det norske jord- og myrselskap har i møte 1. juli i år enstemmig vedtatt å tildele Brita og Gunnar Nygard, Ny Jords diplom for fremragende innsats ved bruksutbygging.

Av de dokumenter som vi har mottatt, går det fram at ekteparet har nedlagt et

arbeid langt utenom det vanlige siden de giftet seg for omlag 50 år siden. De har i fellesskap ydet en enestående innsats siden Gunnar Nygard kom til gården i 1930. Det er opplyst at ekteparet har dyrket opp eller forbedret nesten all innmark på gården. Særlig er arbeidet med husbygging fremhevet. Det ble bygd nytt fjøs de første åra etter krigen og nytt våningshus sist på 50 åra. I 1964 ble det bygget veg til tunet. I byggeperioden og tidligere måtte praktisk talt alt som skulle til gards kløves på hesteryggen. Den eldste sønnen bygde våningshus til seg og familien på gården i 70 åra. Det er han som har overtatt gården nå. Det drives med geit. Herredsaagronomen sier at

Gunnar og Brita Nygard overrekkes diplommet av Det norske jord- og myrselskaps styreformann, fylkesmann Thorstein Treholt. Foto: Bjarte Brask Eriksen.

arbeidsdagen har vært fra kl. 3, seinest kl. 4 om morgenen til seine kvelden.»

Under sammenkomsten var det ellers taler av kontorsjef Monrad Kolstad ved fylkeslandbrukskontoret, formannen for landbruksnemnda i Høyanger, herredsa-
gronom Jakob J. Sterri og herredsskog-
mester Asbjørn Sandsleth, som alle

berømmet den store innsats som ektepar-
tet Nygard hadde gjort gjennom et langt
samliv.

Birgit Nygard, datter til Brita og Gun-
nar, takket på vegne av foreldrene for den
overraskende heder som var blitt dem til
del.

Ida og Olav Nes, Gaular kommune

Ny Jords diplom er tildelt Ida og Olav Nes for fremragende innsats ved bruksutbygging. Overrekkelsen ble foretatt av styreformannen i Det norske jord- og myrselskap, fylkesmann Thorstein Treholt under en sammenkomst den 4. september 1985 på Sunnfjord hotell, Førde.

I sin tale understreket Thorstein Treholt følgende:

«Ida og Olav Nes overtok gården Nes i Viksdalen i 1946 og overlot gården til sønnen i 1983. På denne tiden opparbeidet de gården til et mønsterbruk. Etter en utskiftning er det bygget nye hus på gården, både våningshus og driftsbygning. Det er nydyrket ca 65 dekar, ryddet ca. 70 dekar kulturbeite og plantet ca. 200 dekar skog. Det er grøftet ca 1000 m og utført ca 400 m elveforbygging og det er bygget ca 1200 m gårdsveg.

Landbruksnemnda sier at Ida og Olav Nes har lagt ned ett kjempearbeid med utbygging av bruket, det har i dag et

jordareal på ca 150 dekar. Det drives kombinert melk og kjøttproduksjon i et omfang på over 2 årsverk. Ida og Olav Nes har i sin brukstid nedlagt en innsats som de fortjener ros og anerkjennelse for.

Det norske jord- og myrselskaps styre vedtok i styremøte den 1. juli i år enstemmig å tildele Ida og Olav Nes, Ny Jords diplom for fremragende innsats ved bruksutbygging.»

Representanten for landbruksmyndighetene, fylkeslandbrukssjef Leif Steine benyttet også anledningen til å gi anerkjennende og fortjent heder til de to som ble påskjønnnet med diplom. Steine pekte på det store perspektiv som er i den innsats familien Nes har utført. Det er en bragd som rager over mange andre grunner for utmerkelse.

Både Olav og Ida Nes takket for den heder som var blitt dem til del og som de ikke hadde ventet.

Ida og Olav Nes med Ny Jords diplom som nettopp er overrakt av formannen i Det norske jord- og myrselskaps styre, fylkesmann Thorstein Treholt.

Foto: A. Steteland.

Marit og Nils Nerstad, Øystre Slidre

Et lokalt forslag om tildeling av Ny Jords diplom til Marit og Nils Nerstad fikk full tilslutning fra Landbruksnemnda i Øystre Slidre og Fylkeslandbrukskontoret i Oppland. På dette grunnlag vedtok Det norske jord- og myrselskaps styre enstemmig å tildele Marit og Nils Nerstad Ny Jords diplom for «meget god innsats ved bureising».

Det norske jord- og myrselskaps styreformann, fylkesmann Thorstein Treholt besøkte den 3. desember 1985 Øystre Slidre og overrakte diplommet til Marit Nerstad som i mellomtiden har blitt enke.

Ved overrekkelsen uttalte fylkesmann Treholt bl.a. følgende: «Dette er en stor dag for Marit Nerstad. Styret i Det norske jord- og myrselskap har vedtatt å tildele Ny Jords diplom for ekteparets innsats på det bureisingsbruket som de startet opp i ung alder.

Dette diplommet henger høyt. Det stilles store krav for å få det og det er ikke mange som oppnår det.

Landbruksnemnda i Øystre Slidre har anbefalt saken og uttaler at ekteparet fullt ut har gjort seg fortjent til diplommet. Gården er på ca. 60 dekar. Den har de dyrket opp og de har drevet gården på en svært god måte. Å bygge opp en gård fra nytt er en enestående innsats. Å dyrke opp 60

dekar ny jord er en innsats som en bare må beundre, særlig i fjellbygdene hvor det stort sett er steinfull jord. Det er bygget nye hus og det er anskaffet besetning og det er bygget hus på setra.

Ekteparet Nerstad har lagt en ny provins til landet. De har bygget for fremtiden. De har gjort en innsats som kommende generasjoner vil ha nytte av og som de kan glede seg over.

Fylkeslandbrukskontoret i Oppland har anbefalt søknaden om diplom på det beste. Nils Nerstad fikk ikke oppleve at ekteparet får denne påskjønnelsen. Vi takker ham for livsinnsatsen.

Jeg har den glede å hilse fra styret og ansatte i Det norske jord- og myrselskap. Jeg takker for det store arbeid som er nedlagt».

*

Det norske jord- og myrselskap har også i 1985 kunnet hedre flere av sliterne innen norsk landbruksnæring med tildeling av Ny Jords diplom. Det er få som i samme grad fortjener heder for sin innsats, som bureiserne og flere av bruksutbyggerne. Med optimisme, tro på mulighetene og vilje til å ta på seg slitsomme oppgaver har de startet sin virksomhet i ødemarken. Det er reist mange «monumenter» i form av velstelte gårdsbruk og vakre grender.

Ole Lie

Marit og Nils Nerstad med barnebarn på fanget.